

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра державного будівництва

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

**«Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого
самоврядування у сфері юстиції»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 18 с.

Розробники:

Лялюк Олексій Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент,
Петришина Марина Олександрівна, кандидатка юридичних наук, доцентка,
Чиркін Антон Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
(протокол № 2 від 07 вересня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри державного будівництва
(протокол № 15 від 10 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Серьогіна Світлана Григорівна, докторка юридичних наук, професорка

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Лялюк Олексій Юрійович, доцент кафедри державного будівництва, к.ю.н., доцент
Контактний телефон	(057) 704-93-04
E-mail	o.yu.lyalyuk@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається сутність організаційно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції, правова політика у сфері юстиції, інституційні та функціональні аспекти діяльності органів місцевого самоврядування, існуючі міжнародно-правові стандарти організації такої роботи. Окреслюються особливості реалізації компетенції органів місцевого самоврядування у сфері юстиції, в тому числі, організаційно-правові засади реєстраційної діяльності органів місцевого самоврядування, здійснення правової роботи та надання безоплатної правової допомоги, ведення електронних реєстрів тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування цілісного уявлення про сучасне правове регулювання і практику організації діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції та основних умінь по застосуванню законодавства у цій сфері.

Завдання:

- надання теоретичних і прикладних знань щодо ролі органів місцевого самоврядування в реалізації правої політики у сфері юстиції;
- забезпечення розуміння правової основи діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції, формування умінь з реалізації їх компетенції

у сфері юстиції;

- надання навичок аналізу міжнародно-правових стандартів діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції;

- формування знання основних принципів і форм взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції та навичок їх застосування;

- формування уявлення про актуальні проблеми реформи децентралізації у сфері юстиції та уміння прогнозувати її наслідки;

- надання знань системи реєстраційних повноважень органів місцевого самоврядування та навичок застосування їх на практиці;

- забезпечення розуміння правової роботи в органах місцевого самоврядування та уміння її здійснення в сучасних умовах модернізації муніципальної та державної влади;

- формування уявлень про експертну діяльність під час прийняття актів органами місцевого самоврядування та навичок її практичного застосування;

- забезпечення розуміння організаційно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування у сфері надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення та формування навичок здійснення такої роботи;

- виявлення актуальних проблем реалізації прав, свобод і законних інтересів громадян у діяльності органів місцевого самоврядування та формування навичок застосування сучасних форм їх забезпечення, охорони та захисту;

- надання знань щодо діяльності органів місцевого самоврядування у забезпеченні здійснення державної регуляторної політики та навичок її здійснення;

- формування практичних знань про організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування щодо ведення електронних реєстрів та умінь їх застосування;

- надання знань з питань правового регулювання компетенції органів місцевого самоврядування у сфері запобігання корупції та навичок

застосування сучасних підходів щодо подолання проявів корупції.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Порівняльне правознавство», «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці».

Кореквізити: «Публічна служба», «Адміністративні послуги у сфері юстиції».

Постреквізити: -

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Демонструвати знання правових засад діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

РН НД 2. Визначати вплив діяльності у сфері юстиції на функціонування органів місцевого самоврядування.

РН НД 3. Характеризувати систему органів місцевого самоврядування, що здійснюють повноваження у сфері юстиції.

РН НД 4. Аналізувати систему європейських та світових стандартів діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.

РН НД 5. Характеризувати форми і методи взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції України.

РН НД 6. Аналізувати порядок здійснення правової роботи органами місцевого самоврядування.

РН НД 7. Аналізувати участь органів місцевого самоврядування у сфері ведення електронних реєстрів.

РН НД 8. Аналізувати діяльність органів місцевого самоврядування у сфері безоплатної правової допомоги та правової освіти населення.

РН НД 9. Демонструвати знання повноважень місцевого

самоврядування у сфері регуляторної діяльності.

РН НД 10. Характеризувати повноваження органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення та охорони прав, свобод та законних інтересів громадян.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації правової політики у сфері юстиції.	Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації правової політики у сфері юстиції.	8
2	Інституційні та функціональні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	Інституційні та функціональні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	8
3	Міжнародно-правові стандарти та зарубіжний досвід діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	Міжнародно-правові стандарти та зарубіжний досвід діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	8
4	Порядок взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції в Україні.	Порядок взаємодії органів місцевого самоврядування та органів юстиції в Україні.	8
5	Децентралізація державної влади у сфері юстиції в контексті правової реформи в Україні.	Децентралізація державної влади у сфері юстиції в контексті правової реформи в Україні.	8

6	Організаційно-правові засади реєстраційної діяльності органів місцевого самоврядування.	Організаційно-правові засади реєстраційної діяльності органів місцевого самоврядування.	8
7	Організаційно-правові аспекти здійснення правової роботи в органах місцевого самоврядування	Організаційно-правові аспекти здійснення правової роботи в органах місцевого самоврядування	8
8	Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення.	Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері надання безоплатної правової допомоги та правової освіти населення.	8
9	Забезпечення та охорона прав, свобод і законних інтересів громадян у діяльності органів місцевого самоврядування.	Забезпечення та охорона прав, свобод і законних інтересів громадян у діяльності органів місцевого самоврядування.	8
10	Органи місцевого самоврядування як суб'єкти регуляторної діяльності: організаційний та функціональний аспекти.	Органи місцевого самоврядування як суб'єкти регуляторної діяльності: організаційний та функціональний аспекти.	8

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації правової політики у сфері юстиції.	Організаційно-правові засади реєстраційної діяльності органів місцевого самоврядування.	110
2	Інституційні та функціональні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.	Організаційно-правові аспекти здійснення правової роботи в органах місцевого самоврядування.	
3	Міжнародно-правові стандарти та зарубіжний досвід	-	

	діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції.		
--	--	--	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, статистичних даних та матеріалів експертно-аналітичних центрів тощо;
- робота за окремими напрямками (кейс-стаді);
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка презентацій;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та тестування;
- підготовка проекту (частини) нормативно-правового акту, супровідних документів тощо.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. №5203-VI // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
5. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2.06.2011 р. № 3460-VI // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
7. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності нотаріусів та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 р. № 480 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2022-%D0%BF#Text>
8. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2259-IX // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>
9. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
10. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

12. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
13. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2.06.2016 р. № 1403-VIII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>
14. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
15. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
16. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016 р. № 1402-VIII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
17. Про Єдиний державний реєстр нормативних актів: Указ Президента України від 27.06.1996 № 468/96 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468/96#Text>
18. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>
19. Про запровадження Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та здійснення правової інформатизації України: Постанова Кабінету міністрів України від 11.12.1996 № 1504 // URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1504-96-п>
20. Про затвердження положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF#Text>

21. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним: Постанова Кабінету міністрів України від 23.04.2001 № 376 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2001-%D0%BF#Text>
22. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2016-%D0%BF#Text>
23. Про затвердження порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування // Наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2011 р. № 3306/5 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-11#Text>
24. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи від 24.04.2017 № 1395/5: Наказ Міністерства юстиції України // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10#Text>
25. Порядок проведення антикорупційної експертизи: Наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2105 р. № 383/5 // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0303-15>
26. Порядок проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів Національним агентством з питань запобігання корупції: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.072016 р. № 1 // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1184-16>
27. Антикорупційна експертиза як засіб запобігання корупції: роз'яснення Міністерства юстиції України від 21.05.2012 // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-12>
28. Методичні рекомендації щодо здійснення експертизи нормативно-правових актів (їх проектів) на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, затвержені

Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини 15 серпня 2006 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003323-06#Text>

29. Методичні рекомендації щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів, схвалені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21 листопада 2000 р. № 41 // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va041323-00>

30. Методичні рекомендації щодо участі органів юстиції у виконанні постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 1999 р. № 339 «Про затвердження Порядку контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади» в частині здійснення органами місцевого самоврядування повноважень у сфері легалізації об'єднань громадян: Наказ Міністерства юстиції України від 20.06.2008 № 1040/5 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/339-99-%D0%BF#Text>

Література

Основна література

1. Азнар М. Французький приклад регіоналізації, децентралізації та деконцентрації Організація регіональної та місцевої влади: досвід державчленів Європейського Союзу. Спеціальне доповнене видання Українсько-Європейського Журналу з Міжнародного та Порівняльного права. К., 2005. С. 38-49
2. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід. К.: Фенікс, 2011. 268 с.
3. Баймуратов М. Децентралізація та компетенція місцевого самоврядування в Україні. Віче. 2015. №12. С.14-17

4. Бодрова І.І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування . Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 37-55.
5. Бодрова І.І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип.38. С.26-48 (Index Copernicus).
6. Бодрова І.І., Любченко П.М. Європейський досвід удосконалення місцевого самоврядування. Х.: Оберіг, 2012. 64 с.
7. Вільгушинський М. Й. Взаємодія судів з державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю: шляхи наукового пошуку. Держава і право : зб. наук, праць. Серія Юридичні і політичні науки. Вип. 55. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. С. 147-153.
8. Вюртенбергер Т. Організаційна структура регіонального рівня в Німеччині. Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід. Збірник матеріалів та документів / Науковий редактор: М. Пухтинський. К.: Атіка-Н, 2006. С. 264-269.
9. Від антикорупції до доброчесності: дієві інструменти для об'єднаних територіальних громад / За заг. ред. Ю.Ткачук. К., 2020. 40 с.
10. Гапєєв Л. Правова освіта населення: взаємодія влади і громади // Держслужбовець. 2020. Жовтень. № 10.
11. Гончарук Н. Взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування: правові й функціональні аспекти. Публічне управління. 2011. № 1. С. 32.

12. Горлажек Гжегож. Нова модель Польської регіональної політики після децентралізації держави [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.largis.org.ua/largis1/ukraine/compromentu/rpu.htm>
13. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні / Серьогіна С.Г., Бодрова І.І., Любченко П.М. та ін. Х.: ПромАрт, 2017. Вип.21. 216 с.
14. Довідник з питань надання адміністративних послуг (практичний посібник для адміністраторів центрів надання адміністративних послуг): Довідник / Гутенко Д.В., Каменчук О.М., Маценко М.М., Семеніхін В.О., Андреев О.В., Остапенко П.О., Шамрай Н.В., К., 2018. 133 с.
15. Досвід впровадження стандартів доброго врядування на місцевому рівні в Україні та інших європейських країнах / В.С. Куйбіда, В.В. Толкованов. К.: ТОВ “Поліграфічний Центр ”Крамар”, 2010. 258 с.
16. Дробуш І.В. Функції органів місцевого самоврядування в Україні: монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. 244 с.
17. Жан Шарль Адре. Огляд місцевого самоврядування у Франції. Переклад. – К.: ПСП, 1994. 132 с.
18. Железняк Н. А. Правові та організаційні форми діяльності Міністерства юстиції України у здійсненні державної правової політики (теоретичні та практичні питання) : автореф. дис... канд. юрид. наук. К., 2005. 21 с.
19. Колеснік Т.Є. Особливості взаємодії органів прокуратури з іншими органами державної влади в Україні. Право і суспільство. 2015. №3. С. 14–21.

20. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 350 с.
21. Корнієнко М. Місцеве самоврядування та урядова вертикаль. Місцеве самоврядування. 2007. №3-4. С.40-41.
22. Лялюк О.Ю. Актуальні питання співвідношення контролю та нагляду в системі місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2019. № 37. С. 35-47.
23. Лялюк О.Ю. Деякі питання взаємовідносин органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки, судовими органами та органами юстиції. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2016. № 31. С. 61-74.
24. Лялюк О.Ю. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади в системі територіальної організації влади в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2015. № 30. С. 28-39
25. Лялюк О.Ю., Науменко А.В. Проблеми правового регулювання електронного урядування у сфері місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах. Право і суспільство. 2020. № 1. С. 69-75
26. Лялюк О.Ю. Практичні приклади формування та вирішення окремих колізій та правової невизначеності у сфері місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. № 43. С. 92-106.
27. Любченко П.М. Компетенція суб'єктів місцевого самоврядування. Х: ООО «Модель всесвіту», 2001. 224 с.
28. Мерза О. Теоретичні підходи до розуміння сутності органів юстиції в сучасних умовах. Ефективність державного управління.

2018. Вип. 2. С. 58-64. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2018_2_8
29. Мостова І. Конфлікт інтересів: урегулювання // Держслужбовець. 2020. вересень. № 9.
30. Мацокін А. Типові помилки під час врегулювання конфлікту інтересів // Держслужбовець. 2020. серпень. №8.
31. Онопчук І. Ю. Конституційно-правові засади статусу Міністерства юстиції України в системі виконавчої влади. Правове регулювання економіки : зб. наук. пр. № 9 / відп. ред. В. Ф. Опришко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ “Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана”. К. : [б. в.], 2009. С. 101—110
32. Петришина М. О. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування. Х.: Право, 2016. 40 с.
33. Петришина М.О. Теоретико-правові проблеми забезпечення надання публічних послуг суб’єктам господарювання органами місцевого самоврядування. Право та інновації. 2020. № 3. С. 93-99.
34. Петришина М.О., Мала Т.С. Нормопроектувальна техніка як засіб формування системи дієвого та ефективного законодавства в Україні: теоретико-правовий підхід. Актуальні питання публічного та приватного права. 2014. № 3 (08). С. 256 – 263.
35. Петришина М.О., Сасова А.Б. Становлення та розвиток інституту правового моніторингу в Україні: проблеми та перспективи. Право і суспільство. 2015. № 2. С. 25-31.
36. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: монографія / за ред. Ю.М. Тодики. Х.: Право, 2009. 540 с.
37. Програма надання безоплатної правової допомоги: розроблення, планування, виконання, звітування / Гриб О., Єрошенко К., Ільчишен М., Ніколаїшин М., Охріменко В., Писарев Я., Стець Н. К., 2017. 54 с.

38. Серьогіна С.Г., Петришина М.О. Пошук оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості: досвід країн ЄС. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Право, 2022. Вип. 43. С.52-74.
39. Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришина М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 3. С. 129 – 143.
40. Серьогіна С.Г. Муніципальні права особи: місцеве самоврядування в аспекті прав людини. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 36. С.3-20.
41. Serohina S., Bodrova I., Novak A. Delegation of State Powers to Local Self-Government Bodies: Foreign Experience and Ukrainian Realities. (Делегування державних повноважень органам місцевого самоврядування: зарубіжний досвід та українські реалії). *Baltic Journal of European Studies*, 2019, Vol. 9, No. 3 (28). P. 262-285 (Scopus)
42. Тюрін С. Є. Поняття й ознаки взаємодії органів юстиції України *Право і безпека*. 2013. № 2 (49). С. 100-105.
43. Чиркін А. С. Місцевий референдум як форма муніципальної нормотворчості: досвід країн Вишеградської групи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 76-79.
44. Чиркін А. С. Огляд реалізації виборчих прав деяких категорій громадян в Чеській Республіці. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 36. С. 77-89
45. Чиркін А.С. Нормотворчість органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Вип. 43. 2022 . С. 141-153

46. Чиркін А.С. Храпська А.О. Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: міжнародно-правове регулювання та досвід зарубіжних країн. Юридичний науковий електронний журнал. № 4. 2022. С. 102-106.
47. Шемшученко Ю.С. Юстиція // Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 6 : Т – Я. К. : Українська енциклопедія імені М. П. Бажана. 2004. С. 499.
48. Щебетун І.С. Організаційно-правові гарантії місцевого самоврядування в Україні: монографія. Донецьк: Дельта, 2002. 208 с.

Додаткова література:

1. Адміністративні послуги: стан і перспективи реформування. Збірник матеріалів / [Тимощук В.П., Добрянська Н.Л., Курінний О.В., Школьний Є.О. та ін.] / Заг. ред. Тимощука В.П., Курінного О.В. К., 2015. 428 с.
2. Бондаренко К. Реформування галузі юстиції на сучасному етапі розвитку української держави. Підприємництво, господарство і право. 2016. Вип.1. С. 92-97.
3. Буханевич О.М. Проблеми надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. № 14. Т.1. С. 71-73.
4. Величко В.О. Надання адміністративних послуг як функція органів місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С.Г. Серьогіна та ін. Харків: Право, 2018. Вип. 35. С. 68-82.
5. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування у межах нової системи територіальної організації влади в Україні. / Національний інститут стратегічних досліджень К., 2011. 54 с.

6. Гуненкова О. Адміністративні муніципальні послуги як особливий вид діяльності органів місцевого самоврядування. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2016. № 16/17. Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Gunenкова.pdf
7. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: Монографія. Кол. авт.; відпов. ред. проф. Н.Р. Нижник. Вісник Української Академії державного управління при Президентові України, 2006. 448 с.
8. Іванова Т.В., Піддубна Л.П. Муніципальне діловодство: навч. Посібник. К.: Либідь, 2004. 312 с.
9. Інститут муніципальної поліції умовах децентралізації державної влади в Україні: питання визначення правового статусу та організації діяльності // І.І. Бодрова, О.Ю. Лялюк. Х.: Юрайт, 2014. 128 с.
10. Кириченко Ю.М. Поняття та структура адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування. Юридичний бюлетень. 2018. Вип. 7. Ч. 2. С. 41-47.
11. Ковбас І.В. Щодо функцій органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. № 2. С. 135-138.
12. Кравченко В. Розмежування повноважень за чіткими критеріями. Місцеве самоврядування. 2007. № 5. С. 47-52.
13. Новак А.О. Порівняльно-правовий аналіз делегування повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування в Україні та країнах-членах ЄС. Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фах вид. 2014. Вип. 2(6).: tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/06/Novak_A.O..pdf.
14. Прієшкіна О.В. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії: навч. посіб. К.: Кондор, 2004. 336 с.

15. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2004. 464 с.
16. Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування : аналіт. доп. / Павленко І. А., Даниляк О. О., Макаров Г. В., Руденко А. В. К.: НІСД, 2019. 65 с.
17. Структурно-функціональне забезпечення діяльності територіальних органів влади / Н.М. Мельтюхова, В.В.Корженко, Г.С. Одінцева та ін.; За заг. ред. Н.М. Мельтюхової. Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2007. 244 с.
18. Фролов О.О. Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове регулювання і практика реалізації : монографія. Х.: Юрайт, 2014. 192 с.
19. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності: / [Бригілевич І.І., Ванько С.І., Загайний В.А., Коліушко І.Б., Курінний О.В., Стоян В.О., Тимощук В.П., Шиманке Д.] / За заг. ред. Тимощука В.П. К.: СПД Москаленко О.М., 2010. 440 с.; видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване. К., 2011. 432 с.
20. Чернецька О.В. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад за законодавством України: Монографія. К.: Видавничий дім «Скіф», КНТ, 2008. 144 с.
21. Шайтуро О. Органи місцевого самоврядування як суб'єкт протидії злочинності: правове регулювання. Адміністративне право і процес. 2018. № 12. С. 213-217.
22. Янчук А.О. До питання про окремі аспекти децентралізації в Україні. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2016. № 3. С. 35-41.

Інтернет-ресурси:

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» -
<http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України -
<http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду -
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України -
<https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>

СЕНМК:

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри державного будвництва //
<URL:https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/184-kafedra-derzhavnogo-budivnicztva.html>

Вимоги викладача

При вивченні навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» здобувачі вищої освіти *повинні*:

- регулярно відвідувати лекції й практичні заняття;
- активно працювати на практичних заняттях;
- долучатися до активних форм навчання;
- відпрацьовувати пропущені практичні заняття усно та в електронному вигляді;
- виконати підсумкову письмову роботу та захистити її на останньому занятті;

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*:

- брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів;
- брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей;
- використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами для формування продуктивної дискусії;
- приділяти увагу самостійному більш глибокому доопрацюванню питань лекцій тощо;

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять прошу використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері юстиції» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти денної форми навчання з навчальної дисципліни є захист підсумкової письмової роботи на останньому занятті.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти заочної форми навчання з навчальної дисципліни є диференційований залік.

Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34